

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

к.е.н., доц. **Ібрагімов Е.Е.**

Кримський факультет Запорізького національного університету

Під інтелектуальним потенціалом системи стратегічного планування діяльності підприємства розуміється сукупність інтелектуальних здібностей працівників, що входять до команди стратегічного планування (знань, умінь, інформації, цінностей, навичок тощо), і можливостей їх розкриття, розвитку і використання. Він включає дві складові (субпотенціали): творчий потенціал та професійно-кваліфікаційний потенціал [1, с. 218].

Творчий потенціал – це сукупність здібностей працівників, залучених до процесу стратегічного планування, постановки і вирішення нових творчих завдань, створенню чогось якісно нового, що відрізняється неповторністю і унікальністю, а також до створення умов на підприємстві для прояву цих творчих здібностей.

Професійно-кваліфікаційний потенціал – це сукупність здібностей, професійних навичок команди стратегічного планування, необхідних для виконання ними своїх професійних обов'язків, і створення умов на підприємстві для вдосконалення і розвитку навичок і умінь персоналу.

При визначенні структури інтелектуального потенціалу дослідники переважно базуються на тісно пов'язаними з ним термінами "інтелектуальний капітал", "інтелектуальний актив"[2].

На нашу думку інтелектуальний потенціал системи стратегічного планування діяльності підприємства ґрунтується на відповідних активах і має наступну структуру (рис. 1).

Як компоненти інтелектуального потенціалу системи стратегічного планування діяльності підприємства можна виділити: структурні активи, людські активи, інформаційні активи. Усі названі компоненти інтелектуального потенціалу стратегічного планування тісно взаємозв'язані між собою. Кожен з вказаних компонентів інтелектуального потенціалу системи стратегічного планування діяльності підприємства – це своєрідна сукупність можливостей, внаслідок взаємодії яких досягається синергетичний ефект і виробнича система набуває нових властивостей, що не притаманні кожному окремому компоненту.

Людські активи як сукупність знань, досвіду, навичок, творчих можливостей, здібностей конкретних фізичних осіб, задіяних у процесах стратегічного планування, є невід'ємними і невідчужуваними від їх володаря – фізичної особи. Для системи стратегічного планування діяльності підприємства складовими людських активів є: рівень освіти (знання), професійна підготовка (навички, вміння, досвід роботи, профпридатність і проадаптованість), творчий потенціал, стан здоров'я, вмотивованість, мобільність працівників тощо.

Рис. 1 – Структура інтелектуального потенціалу системи стратегічного планування діяльності підприємства

Структурні активи за природою є поліфункціональною системою, яка охоплює філософію і процеси менеджменту, культуру, систему фінансових взаємин, інструкції, положення, стандарти підприємства і іншу документацію, що дозволяє організувати і управляти системою стратегічного планування діяльності підприємства

Структурні активи представлені тими корпоративно створеними умовами організації роботи членів команди стратегічного планування, які забезпечують максимально можливий прояв (з відповідною фінансовою винагородою) людських активів для досягнення підприємством своїх стратегічних цілей. У спільній діяльності співробітників проявляється творчий потенціал кожної особи, який виражається в економічній віддачі для підприємства.

Інформаційні ресурси впливають на швидкість отримання і поширення знань як усередині підприємства,

так і ззовні. Є думка, що в сучасній економіці четвертим чинником виробництва, разом з працею, землею і капіталом, стає інформація. Інформаційні активи підприємства – це бази і сховища даних, сформовані корпоративні «жовті сторінки», кодифіковані бази даних кращих практик, що містять інформацію про вже існуючі вирішення нових проблем. Своєчасний та швидкий доступ до інформаційних ресурсів і активів системи стратегічного планування діяльності підприємства робить безпосередній вплив на розвиток самого підприємства, тому інформаційні активи можна виділити як окремий компонент структури інтелектуального потенціалу системи стратегічного планування.

Інтелектуальний потенціал підприємства в основному має нематеріальний характер, його складно виміряти, оскільки він не відбивається в бухгалтерських або статистичних даних. Проте визначення його величини надзвичайно важливе для розробки і реалізації стратегії розвитку підприємства, посилення конкурентоспроможності його продукції.

При визначенні інтелектуального потенціалу системи стратегічного планування діяльності підприємства слід враховувати наступні компоненти:

ІП – інтелектуальний потенціал системи стратегічного планування діяльності підприємства;

ЛА – людські активи;

ІА – інформаційні активи;

СА – структурні активи.

Вартість інтелектуального потенціалу підприємства визначається за формулою:

$$ІП = ЛА + ІА + СА. \quad (1)$$

Людський капітал системи стратегічного планування діяльності підприємства з n кількістю робітників, що задіяні в процесах стратегічного планування, оцінюється наступним чином:

$$ЛА = \sum_{i=1}^n (ПВ_i + ВНЗ_i - ВЗЗ_i), \quad (2)$$

ПВ_{*i*} – початкова вартість *i*-го співробітника;

ВНЗ_{*i*} – вартість набутих знань співробітника, яка визначається за формулою:

$$ВНЗ_i = \beta_1 * ПВ_i, \quad (3)$$

ВЗЗ_{*i*} – вартість застарілих знань співробітника, яка визначається за формулою:

$$ВЗЗ_i = \beta_2 * ПВ_i, \quad (4)$$

β_1, β_2 – вагові коефіцієнти, визначені експертним шляхом.

Знання співробітників підприємства слід оцінювати, враховуючи вплив наступних факторів:

1. Коригування знань на коефіцієнт накопиченого досвіду та професіоналізму;
2. Коригування знань на коефіцієнт, що враховує частину застарілих та забутих знань;
3. Коригування знань з врахуванням індивідуальних особливостей співробітника.

Таким чином, інтелектуальний потенціал системи стратегічного планування діяльності підприємства як економічна категорія характеризується сукупністю наявних інтелектуальних ресурсів і потенційних можливостей системи стратегічного планування, а також усіх співробітників, які залучені до процесу планування, що знаходяться у розпорядженні підприємства і використовуються в його економічній діяльності з метою зростання прибутку або отримання іншої економічної вигоди.

1. Управление знаниями: Хрестоматия. 2-е изд. / Пер. с англ. под ред. Т.Е. Андреевой, Т.Ю. Гутниковой; Высшая школа менеджмента СПбГУ. СПб.: Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 514 с.

2. Интеллектуальный потенциал организации // Режим доступа: < <http://jeazy.ru/2007/08/28/intellektualnyj-potencial-organizacii/> >